

Evropa nije Evropa bez svih svojih dijelova

Memorandum o razumijevanju

Nj.E. Peter Sørensen Intervju

U ovom broju:

UVOD **03** **19** NVO
Zapovjednik EUFOR-a *Transparency International*

EUFOR **04** **21** BH. DRUŠTVO
Flash vijesti *Jevrejska zajednica u BiH*

EUFOR **07** **23** EUFOR
Intervju sa načelnikom stožera *Istraživanje javnog mnijenja*

EUSR **09** **24** OBRAZOVANJE
Nj.E. Peter Sørensen *Povratak mladih u BiH nakon studija*
Intervju

OS BiH **12** **25** EUFOR
Deminerski tim *LOT priče*

EKONOMIJA **13** **27** KULTURA
Autoput – Pokretač ekonomskog razvoja BiH *Sarajevska zima*

EKONOMIJA **14** **29** POVIJESNO I KULTURNO NASLIJEĐE
EU fondovi *Tragovima starog Bosanskog kraljevstva*

BH. DRUŠTVO **17** **31** DRUŠTVENE MREŽE
BHMAC

IMPRESUM

EUFOR PAO, HQ EUFOR
Camp Butmir, Sarajevo,
71000 Bosna i Hercegovina
E-mail: teme@eufor.eu.int
www.euforbih.org

Potražite nas na:

ISBN 978-92-824-2740-8
doi 10.2860/22325

Redakcija:
Almina Bašić

Ured za odnose s javnošću (PAO):
Kapetan Nicolai Tschol, major Jim Love

Štampa:
AMOS GRAF d.o.o., Sarajevo

Ove se novine ne prodaju, ne podliježu porezu prema statutu o oružanim snagama, potpisanom u Wright Pattersonu - Zračna baza Dayton, Ohio, USA - 21. novembra 1995. godine.

Dragi čitatelji

Sljedećeg mjeseca, ekonomska unija u Europi slavi svoj 57. rođendan - dan unije koja danas okuplja skoro pola milijarde ljudi, različitih nacionalnosti i tradicija, sa zajedničkim težnjama i poštivanjem demokratskih vrijednosti. Dok je političkom voljom europskih država, željama i ambicijama europskih lidera stvoren prostor mira, slobode i blagostanja za sve građane, BiH je, usljed političke inercije tijekom posljednja dva desetljeća, suočena sa najvećim izljevom bijesa njenih građana. Svi mi želimo prosperitet, sigurnost, stabilnost i pristojan život. Stoga i lideri u BiH moraju svojim građanima ponuditi mogućnost za bolju kvalitetu života.

EUFOR, kao dio EU obitelji, blisko surađuje s drugim međunarodnim organizacijama koje pomažu BiH na njenom putu ka stabilnosti i prosperitetu. Međutim, i građani BiH treba da poduzmu odlučnije korake i da se uključe u proces daljnjeg razvoja budućnosti zemlje.

Glavni fokus EUFOR misije „Althea“ je na jačanju Oružanih snaga BiH kroz robustan program obuke i izgradnje njihovih kapaciteta. Te aktivnosti, čiji je cilj poboljšanje sposobnosti obrambenog sektora zemlje, ostaju naš glavni zadatak, a mi ćemo i dalje nastaviti da im pružamo neprocjenjivu potporu kroz različite aktivnosti.

Oružane snage BiH (OS BiH), mogu se razvijati kao moderne snage na razini potrebnoj za euro-atlantske integracije i njihove postrojbe već daju doprinos u mirovnim operacijama u inozemstvu. Ipak, njihov doprinos mogao bi biti poboljšan tako što bi igrale značajniju ulogu u pružanju pomoći civilnim strukturama u odgovoru na prirodne katastrofe, u slučajevima hitnog medicinskog transporta, u borbi protiv požara i misijama spašavanja. To je upravo ono što čine vojne snage zemalja diljem Europe, a od čega korist imaju obični ljudi.

General-bojnik Dieter Heidecker

Put za stabilnost i prosperitet Bosne i Hercegovine leži u pristupanju Europskoj uniji, a sa zajedničkim naporima svih i BiH će, također, vrlo brzo slaviti Dan Europe kao njena članica.

Iskreno Vaš,

*General-bojnik
Dieter HEIDECKER
Zapovjednik EUFOR-a*

Potpisan Memorandum o razumijevanju između EUFOR-a i Ministarstva Obrane BiH

Dana 16. travnja 2014.godine, u Domu OS BiH, potpisan je Memorandum o razumijevanju između EUFOR-a i Ministarstva obrane BiH.

Memorandum o razumijevanju je glavni sporazum koji osigurava okvir za suradnju između EUFOR-a i MO/Oružanih snaga BiH i on konsolidira i pojednostavljuje devet prethodnih sporazuma između ove dvije strane. Iako su bile potrebite skoro dvije godine da bi se stiglo do ove faze, pogodnosti koje će utjecati na suradnju dvije strane trebale bi nastupiti odmah, a to se posebice odnosi na program EUFOR-a za osposobljavanje i obuku namijenjen Oružanim snagama, kao i na niz zajedničkih vježbi EUFOR-a i Oružanih snaga pod nazivom "Žurni odgovor" u lipnju ove godine.

Zapovjednik EUFOR-a general-bojnik Dieter Heidecker je izjavio:

"Potpisivanjem ovog memoranduma o razumijevanju značajno će se razviti samoodrživi sustav obuke Oružanih snaga, kao i program EUFOR-a za osposobljavanje i obuku, pomoći izgradnja učinkovitije multietničke državne institucije i omogućiti daljnja integracija BiH i njenih Oružanih snaga u euroatlantske struk-

ture. Naravno, Oružane snage mogu se koristiti ne samo za provođenje konvencionalnih vojnih operacija, nego i za izvršenje zadaća u zemlji, kao što su: razminiranje, medicinske evakuacije, pomoć prigodom katastrofa i nezgoda i ostalih zadaća iz oblasti civilno-vojne suradnje. Ova 'dvostruka uporaba snaga' je najekonomičniji način vođenja vojske i dodatno doprinosi sigurnijoj i stabilnijoj BiH, što će zauzvrat dovesti do snažnijeg gospodarskog razvoja ove lijepe zemlje."

Ministar Osmić istaknuo je značaj suradnje EUFOR-a sa MO tijekom deset godina nazočnosti EUFOR-a u BiH i izjavio:

"Program EUFOR-a za osposobljavanje i obuku daje ogroman doprinos razvoju samostalnih i samoodrživih kapaciteta oružanih snaga sukladno standardima NATO-a i Europske unije. To omogućava Oružanim snagama da razviju samoodrživ sustav obuke i djeluju zajedno sa euroatlantskim snagama.

Ove godine očekujemo i potpisivanje sporazuma između BiH i Europske unije o sudjelovanju Oružanih snaga u operacijama upravljanja krizama EU, koje će biti prigoda za BiH da doprinese zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici EU", izjavio je ministar Osmić.

Vojna parada povodom odlaska s dužnosti operativnog zapovjednika EUFOR-ove operacije Althea

General Shirreff je na dužnosti zamjenika vrhovnog zapovjednika NATO-a za Europu od ožujka 2011. godine. Kao zapovjednik EUFOR-ove operacije Althea, redovito je posjećivao Bosnu i Hercegovinu kako bi se susreo s političarima svih strana.

Kako je generalbojnik Dieter Heidecker naglasio, tijekom svog mandata na dužnosti operativnog zapovjednika, general Shirreff je pokrenuo stvari naprijed s projektom rješavanja viškova naoružanja, streljiva i eksplozivnih sredstava, a njegov glavni napor bio je usmjeren na razvoj koncepta osposobljavanja i obuke Oružanih snaga BiH.

General Shirreff je rekao kako ostaje duboko razočaran zbog toga što ne vidi politički napredak u BiH, da je Hrvatska je postala punopravna članica

General Sir Richard Shirreff i General Sir Adrian Bradshaw

EU, a čak su i Srbija i Kosovo, unatoč međusobnim razlikama, odlučne da se pridruže Europskoj uniji. "Na mnogo načina, BiH ide unazad. Ipak, EUFOR, EUSR, NATO i ostali iz međunarodne zajednice nastaviti će pomagati na putu ka euro-atlantskim integracijama".

Napredak je moguć

"Vidimo da se počeo ostvarivati izvjestan napredak u vezi rješavanja viškova streljiva, oružja i eksplozivnih sredstava pod energičnim vođstvom ministra obrane Osmića i generalbojnika Jeleča. Pozitivno je vidjeti bh. 'braću i sestre po oružju' kako ostavljaju po strani svoje etničke razlike i zajednički djeluju u najtežem i najopasnijem području, Afganistanu", istakao je general Shirreff.

Novi operativni zapovjednik

General sir Adrian Bradshaw, koji je ranije bio na službi u BiH, preuzeo je od generala sir Richarda Shirreffa dužnost zamjenika vrhovnog zapovjednika NATO-a za Europu, a time i zapovjednika EUFOR-ove operacije Althea, u ožujku 2014. godine.

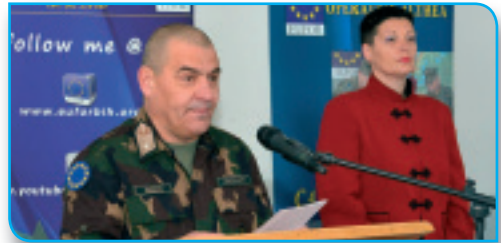

"U regionalnom smislu može se slikovito reći da vlak napušta stanicu, te da je BiH suočena s jasnim izborom – politički sazreti i ukrcati se na vlak ili riskirati da zaostane za ostalim zemljama zapadnog Balkana"

Promoviranje rodne jednakosti u Bosni i Hercegovini

EUFOR je prošlog mjeseca, u saradnji sa MOD BiH, u kampu Butmir organizirao konferenciju pod nazivom 'Rodna pitanja u sektoru odbrane'. Cilj konferencije bio je razgovor o iskustvima u oblasti rodnih pitanja.

Značaj koji ima uvođenje rodnih pitanja u odbrambeni sektor podvučena je prisustvom general-majora Ante Jeleča, načelnika Zajedničkog štaba OS BiH. U skladu sa programom konferencije, iznesene su informacije o Standardnim operativnim procedurama, iskustvu osoba za kontakt u OS BiH, uključivanju rodnih pitanja u obuku za operacije podrške miru i značaju raznolikosti u odbrambenom sektoru, kao i informacije o stavu EU i promoviranju rodne ravnopravnosti u BiH.

Brigadni general Andrés Szűcs, načelnik štaba EUFOR-a

"Bilo bi neoprostivo ne iskoristiti u potpunosti sve resurse i njihove vještine, iskustva i znanje, kako muškaraca tako i žena. Pričinjava mi izuzetno zadovoljstvo kada vidim da se Ministarstvo odbrane i OS BiH veoma snažno usredotočuju na jačanje kapaciteta svog osoblja. Iako prema statističkim podacima broj žena sigurno raste, moram reći da smo tek na početku procesa", rekao je brigadni general Andrés Szűcs, načelnik Štaba EUFOR-a, koji je otvorio pomenutu konferenciju.

Historijska, kulturna i ekonomska povezanost Austrije i Mađarske sa Bosnom i Hercegovinom

Austrija i Mađarska daju podršku BiH na njenom putu ka Euroatlantskim integracijama
Ministri vanjskih poslova Mađarske i Austrije, Janós Martonyi i Sebastian Kurz, posjetili su nedavno BiH. Nakon brojnih susreta sa bh. zvaničnicima, oba ministra su posjetili i sjedište EUFOR-a, u kampu Butmir, gdje im je dobrodošlicu poželio komandant EU vojnih snaga, general-major Dieter Hiedecker.

Austrijski ministar je istakao da je saradnja između BiH i Austrije veoma važna, posebno kada je riječ o ekonomskoj saradnji. Naglasio je kako je

Austrija najveći investitor u BiH i da daje najveći doprinos u angažiranju svojih vojnika u misiji EUFOR-a.

Načelnik Stožera misije Europske unije EUFOR-a, mađarski brigadni general József Szpisják, odlazi iz Bosne i Hercegovine nakon što je proveo godinu dana u misiji u ovoj zemlji. Jedan od najbitnijih koraka koje je poduzeo tijekom svog uspješnog mandata, kao drugi najviše pozicionirani časnik u EUFOR stožeru, svakako je ponovno uspostavljanje suradnje sa agencijama za provedbu zakona u BiH. Brigadni general József Szpisják, dao je intervju za časopis TEME u kojem se fokusirao na aktualnu političku situaciju, kao i potporu koju EUFOR pruža Oružanim snagama BiH u procesu obuke i izgradnje njihovih kapaciteta, što je jedan od glavnih zadataka misije.

Brigadni general se vraća u Mađarsku s pomiješanim osjećanjima. S jedne strane, sretan je što će ponovno biti sa svojom obitelji, a s druge strane nedostajat će mu poslovni izazovi, a posebno kolege sa kojima je surađivao u ovoj misiji.

Ako ste dobar vojnik, uvijek morate biti spremni da izvršavate svoje zadatke

“Sjećam se početka svoje misije ovdje, kada sam prvi put došao u BiH. U to vrijeme, nisam bio dobro upoznat sa situacijom u zemlji i bilo mi ju je teško razumjeti. No, kao vojnik, uvijek morate biti spremni na izvršavanje zadataka”, kaže general Szpisják i dodaje kako je bio uzbuđen zbog izazova sa kojima je bio suočen na početku misije.

General-vojnik Dieter Heidecker, zapovjednik EUFOR-a, uručuje oproštajni poklon brigadnom generalu Szpisjáku, načelniku Stožera

Pružanje potpore Ministarstvu obrane u izgradnji kapaciteta i procesu obuke Oružanih snaga BiH, ključni je zadatak vojne misije EU. Izuzetna suradnja EUFOR-a i Oružanih snaga BiH vrlo dobro je poznata. Međutim, nakon što je ugašena misija Europske policije (EUPM) u BiH, nije više postojao blizak odnos sa agencijama za provedbu zakona. Zahvaljujući osobnom zalaganju generala Szpisjáka, EUFOR je ponovno uspostavio suradnju sa agencijama za provedbu zakona. “Postojao je, zapravo, zahtjev Operativnog zapovjednika o reintegriranju suradnje sa lokalnim agencijama. Ipak, prvo sam morao razumjeti kako sustav funkcionise”, kaže general i podsjeća da je zbog složenosti sustava, postojanja mnogobrojnih predstavnika u županijama i entitetima, najbolja odluka bila da stupi u kontakt sa predstavnicima Direkcije za koordinaciju policijskih tijela (DKPT).

“U to vrijeme bila je održana vojna vježba Žurni odgovor, stoga sam tražio način kako možemo surađivati u okviru te vježbe. Iskorio sam prednost Memoranduma o razumijevanju koji je EUFOR potpisao sa 17 dužnosnika iz agencija za provedbu zakona u BiH, te posjetio ured DKPT-a. Svrha posjete bila je usredotočena na nastavak praktične suradnje između agencija za provedbu zakona i naše organizacije”, naglašava Načelnik stožera. Zadovoljstvo razvojem odnosa bilo je posebno vidljivo tijekom vježbe Žurni odgovor 2 koja je jasno demonstrirala zajednički rad i postigla odličan uspjeh.

Brigadni general József Szpispják, također je mnogo bio uključen u proces pružanja potpore Oružanim snagama BiH u izgradnji njihovih kapaciteta i obuke. Izražavajući visoko mišljenje o napretku oružanih snaga i njihovim sposobnostima, general je istaknuo kako je interoperabilnost od velike važnosti za euro-atlantske integracije. “Od prošle godine do danas, primijetio sam njihov značajan napredak posebno tijekom naše dvije zajedničke vježbe. Oružane snage BiH sve više rade na poboljšavanju svojih sposobnosti i zapravo su veoma dobar primjer stanovništvu. Vojnici se direktno susreću sa međunarodnim pripadnicima EUFOR-a, međusobno surađuju, stoga mogu vidjeti kako u sastavu EUFOR-a imamo različite nacije, ali svi pripadnici su sposobni raditi zajedno”, kaže on. “Uz dobru opremu, ljudstvo i vojnu imovinu, OS BiH se mogu koristiti za potporu stanovništvu. Želim naglasiti ovu dvostruku uporabu snaga: medicinska potpora i evakuacija helikopterom, primjer su kako se osim u vojne svrhe, mogu koristiti i za potrebe civila (gašenje požara, prirodne nepogode), i to je, svakako, njihova najvažnija uloga u budućnosti”.

BiH je prihvatila određene obaveze svojim opredjeljenjem za ulazak u NATO savez. Slanje vojnika u Afghanistan jedna je od tih obaveza.

General Szpispják kaže da je raspoređivanje vojnika iz BiH u preokooceanske misije još jedan zadatak koji ova zemlja treba da ispuni na svom putu ka euroatlantskim integracijama. “Oružane snage BiH poboljšavaju svoje sposobnosti za sudjelovanje u višenacionalnim operacijama potpore miru. Njihovi pripadnici su vrlo dobro obučeni i spremni za taj posao. OS rade upravo ono što i trebaju. I to je vrlo bitno za BiH – da izvozi sigurnost, ne samo da ju uvozi. Mi smo ovdje kako bi dali potporu OS BiH na njihovom putu ka euroatlantskim integracijama”, zaključuje brigadni general.

Brigadni general Szpispják bit će imenovan na novu poziciju u Mađarskoj, kao ravnatelj Centra za obuku i doktrinu. Kako je i sam istakao, bit će to veliki izazov za njega, a iskustvo koje je stekao tijekom misije u Bosni i Hercegovini će svakako biti od velike koristi.

Načelniku Stožera EUFOR misije želimo sve najbolje u budućoj karijeri.

Intervju sa Nj.E. Peterom Sorensenom

EU je u Bosni i Hercegovini prisutna skoro dvadeset godina i od tada ima vodeću ulogu u stabilizaciji zemlje i njenom ekonomskom razvoju. Zajedno sa međunarodnim partnerima, Ured specijalnog predstavnika Evropske unije (EUSR) podržava BiH na njenom putu ka članstvu u EU. Za većinu građana BiH, EU je vizija boljeg života, koja nudi mogućnosti za obrazovanje i, uopće, veći životni standard. Kako je specijalni predstavnik EU u BiH, Nj.E. Peter Sorensen, u intervjuu za TEME izjavio, unatoč slabom napretku i obeshrabrujućom brzinom promjena u BiH, EU i dalje ostaje fokusirana na napredovanje BiH u njenom pridruženju Evropskoj uniji.

TEME: Prije tri godine imenovani ste na mjesto specijalnog predstavnika EU u BiH. Kakvo je Vaše viđenje aktuelne situacije u Bosni i Hercegovini?

Peter Sørensen: Put Bosne i Hercegovine ka EU je nepromijenjen, postoji i otvoren je. Kada BiH bude spremna, biće i EU.

Evropa nije Evropa bez svih svojih dijelova

Politička situacija u BiH je zaista komplikovana, ali sam čvrsto uvjeren da put ka EU treba da bude važniji od drugih bojazni. Posebno zato što taj potencijal može da pomogne u rješavanju drugih problema, kao što su nezaposlenost i životni standard.

Nema sumnje da je EU i dalje čvrsto opredijeljena da podrži Bosnu i Hercegovinu i njene građane u ispunjavanju ambicije ka članstvu u EU.

TEME: EU je tu da pomogne. Međutim, neki ljudi u BiH smatraju da njihove probleme treba da rješavaju EU i međunarodna zajednica.

Peter Sørensen: Ovdje u pitanju nije EU. Naša snažna podrška je već obezbijedena. Pitanje je da li imamo vjerodostojne sagovornike, da li će rukovodstvo iz redova najistaknutijih političara i funkcionera BiH ostvariti napredak na putu ka EU. Mi nećemo mijenjati dobro poznat stav da glavnu odgovornost nose lideri BiH.

Takođe želim da budem jasan da evropske integracije neće i ne smiju stati zbog nacionalnih izbora. Program EU ostaje potpuno aktivan i u 2014. godini, i to pitanje zaista mora biti iznad dnevne i izborne politike. Možete biti sigurni da ćemo tokom ove godine biti aktivni i u odnosu sa drugim partnerima, kao što su civilno društvo, građani i mediji, kako bismo pitanja koja se odnose na EU zadržali u žiži pažnje.

TEME: Zašto BiH toliko zaostaje za ostalim zemljama regiona?

Peter Sørensen: U ostalim zemljama regiona zaista jesmo vidjeli da su izgledi članstva u EU doveli do konsenzusa političkih snaga. Postignuti su dogovori, donesene teške odluke na osnovu toga što su sve snage u tim zemljama ozbiljno opredijeljene za evropske integracije.

Dakle, Hrvatska se pridružila EU. Srbija ima status kandidata, Crna Gora je u pregovorima. Ostale zemlje su napredovale u procesu pristupanja – čime su pokazale da EU nagrađuje reformu i djelovanje.

Još uvijek nije prekasno da politički lideri pretoče iskazanu opredijeljenost u dogovor i konkretno djelovanje. U interesu je građana Bosne i Hercegovine da to učine i građani to treba i da traže.

TEME: Možemo li očekivati da EU djeluje pošto političari ne mogu da se dogovore o izvršenju presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Sejdić-Finci?

Peter Sørensen: Pa, izvršenje presude u predmetu Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine je jedino na toj listi zadataka. Potrebno je preduzeti mnoge korake u polju privrede, pravosuđa i javne uprave kako bi se BiH približila EU.

Na primjer: potrebno je da zemlja uspostavi efikasan mehanizam kojim bi se obezbijedila koordinacija između države, entiteta i kantona u pogledu pitanja vezanih za EU.

Ostala pitanja na vrhu liste prioriteta u odnosu na standarde EU su primjena mjera u borbi protiv korupcije i reforma sistema socijalne zaštite kako bi prava počivala na potrebi, a ne na statusu. Mnogi ljudi sa teškim invaliditetom ne dobijaju pomoć koja im je potrebna. Postoji još veliki broj pitanja koja bih mogao navesti gdje je potrebno da se BiH uskladi sa EU.

TEME: Prema Vašem mišljenju, postoji li način da se domaći lideri usaglase oko bitnih pitanja za ovu zemlju?

Peter Sørensen: Da!

Oni na vlasti treba da budu energičniji, preuzmu odgovornost i dođu do dogovora, gdje se nacionalni i partijski interesi više neće koristiti kao izgovor.

TEME: Zbog političkog neslaganja, koje traje već deceniju, BiH je izgubila na milione IPA sredstava koja su mogla biti iskorišćena u oblasti turizma i poljoprivrede. O kojem iznosu tačno govorimo?

Peter Sørensen: Finansijska pomoć Bosni i Hercegovini iz Nacionalnog programa IPA za 2013. godinu smanjena je za 45 miliona eura. Objašnjenje je sasvim jasno: teško je opravdati dalje davanje pretpristupne pomoći kada

nepostojanje dogovora o pitanju Sejdić - Finci blokira napredak ka pristupanju EU.

Ovo rezanje utiče na sve nivoe vlasti i mjesta, i na državu i entitete. Međutim, projekti vrijedni gotovo 42 miliona eura, čiji su direktni korisnici građani BiH, kao što su projekti na socijalnoj inkluziji i ljudskim pravima, nisu pogođeni ovim rezanjem.

Ukupan budžet planiran u okviru IPA II (2014-2020) za sve zemlje u procesu proširenja iznosi 11,7 milijardi eura. Bosna i Hercegovina bi imala pravo na nekoliko stotina miliona eura iz ovog ukupnog iznosa pomoći - ako bude mogla da se dogovori o mehanizmu koordinacije i izradi adekvatne strategije za korišćenje novca. Pripreme za IPA II za BiH još uvijek su u začetku i još uvijek nisu održane zvanične konsultacije sa BiH o IPA II. Međutim, smatramo da BiH ne treba da propusti sljedeću veliku priliku.

TEME: Možemo li od EU očekivati novu strategiju za BiH?

Peter Sørensen: Visoka predstavnica / potpredsjednica Ešton naglasila je na sjednici Odbora za inostrane poslove Evropskog parlamenta da zaista treba da uradimo više. Ali, moram da naglasim da to ne znači da BiH mora da uradi manje!

U toku je nekoliko razgovora u okviru EU, između država članica, sa Evropskom komisijom i partnerima EU, gdje pokušavamo da vidimo šta bi još EU mogla da uradi. Međutim, Bosna i Hercegovina ne može da se pridruži EU prije nego što bude spremna. Njena privreda mora da bude spremna, njeno društvo mora da bude spremno. Nikome ne bi bilo od pomoći ako bi se to desilo preuranjeno, zato što bi, dugoročno gledano, zemlja osjetila posljedice.

U međuvremenu, od svih zemalja zapadnog Balkana traži se angažovanje na strategiji za ekonomsko upravljanje i konkurentnost, kako

je predložio komesar File. Pošto je njen ključni element razrada nacionalnog programa ekonomskih reformi, potrebna je koordinacija svih nivoa vlasti. Uvjereni smo da BiH može da učestvuje u novom pristupu, kao što to čine sve druge zemlje u regionu. Nastaviće se rad zajedničke zajedničke radne grupe BiH i EU, koja radi na ubrzanju ugovaranja i realizacije već dogovorenih projekata, koji ukupno iznose oko 350 miliona eura.

TEME: Postoji li rizik da će EU odustati od Bosne i Hercegovini?

Peter Sørensen: Ne. Evropska unija vodi računa o Bosni i Hercegovini; mi želimo da njeni građani uživaju u prednostima koje donosi put ka EU – a zatim i članstvo u EU.

TEME: Da li ste optimista? Vidite li BiH kao članicu evropske porodice?

Peter Sørensen: Da i da! Građani treba da znaju da EU ostaje opredijeljena za evropsku perspektivu Bosne i Hercegovine i zapadnog Balkana. Evropa je jedino mjesto gdje BiH pripada. A Evropa nije Evropa bez svih svojih dijelova.

Tiha prijetnja

Prema Dejtonskom sporazumu, kao i prema Zakonu o odbrani Bosne i Hercegovine, Oružane snage daju podršku aktivnostima smanjenja opasnosti od mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava (NUS-a).

U toku provođenja protivminskih akcija, OS BiH se susreću sa mnogim poteškoćama i izazovima, posebno u oblasti logističke podrške. Zahvaljujući podršci međunarodne zajednice, ali i BHMIC-a, aktivnosti deminiranja se nastavljaju brzim tempom. Operacije humanitarnog deminiranja se odvijaju u oba entiteta i Brčko distriktu. Pored aktivnosti deminiranja, OS BiH također rade na aktivnostima edukacije, odnosno upozoravanja na opasnosti od mina koje se provode u saradnji sa EUFOR-om.

Tokom prošle godine, specijalizirane jedinice deminerskog bataljona OS BiH, očistili su oko 1.622,000 m² površine. Iz dana u dan, deminerske jedinice Oružanih snaga, uz asistenciju nekoliko nevladinih organizacija, rade u iznimno teškim okolnostima, kako bi se uklonila ova smrtonosna prijetnja u BiH. Svaki dan se suočavaju s mnogim problemima. Rad na nepristupačnom i brdovitom terenu veliki je izazov. Kako kapetan Mešić, komandant 1. deminerske čete objašnjava, vrlo često rade u šumi i udaljenim predjelima, a tada je vrlo važno biti spreman da u slučaju nužde, pravovremeno reaguju kako bi spasili vlastite živote.

Vježba u kampu Dubrave: Kako obučiti timove za intervenciju u hitnim slučajevima

Deminerski timovi uspostavili su standardiziranu obuku koja uključuje procedure na osnovu kojih mogu djelovati u slučaju minskih nesreća tokom rada na terenu. Simulirana je situacija rutinske akcije razminiranja tokom koje se desila eksplozija, u kojoj je ranjen jedan vojnik. Na profesionalan način izveden je postupak kojim se vojnik stabilizirao i evakuirao iz opasne zone.

Tim za deminiranje Oružanih snaga za ovu godinu planira očistiti oko 1.400,000 m² zemljišta.

Autoputevima prema boljoj budućnosti

Pokretač ekonomskog razvoja BiH

BiH postaje važna tranzitna zemlja na putu ka evropskim integracijama

Najvažnija trasa autoputa kroz BiH je koridor 5C, koji je dio evropskog transportnog sistema, a povezuje Kijev, preko Budimpešte, sa Jadranskim morem.

Autoputevi – kapitalna investicija koja stimulise ekonomski rast i razvoj

Ekonomski razvoj ne može se ostvariti bez adekvatne infrastrukture, prije svega, cestovne infrastrukture. Poboljšanje postojeće cestovne infrastrukture veoma je bitno, jer njeno loše stanje šteti ekonomskom i društvenom napretku države. Stoga, izgradnja puteva igra vitalnu ulogu u ekonomskom razvoju svake zemlje, pa tako i Bosne i Hercegovine. Prema studiji izvodljivosti, ukupni

troškovi izgradnje koridora 5C u BiH, u dužini od 337 kilometra, iznosit će oko 3,77 milijardi eura.

Trasa koridora 5C značajna je za globalnu evropsku transportnu politiku. Ona spada u panevropsku mrežu koridora, povezujući srednji dio Jadranske obale, koji ima velike turističke mogućnosti, posebno luku Ploče, sa koridorom na relaciji Zagreb - Beograd, i završavajući u čvorištu u Budimpešti. Koridor, dakle, predstavlja poveznicu sjeverne, centralne i južne Evrope prije svega u kontekstu procesa privredne i saobraćajne integracije srednjoevropskog prostora. Za stanovništvo i privredu BiH, koridor će značiti lakše i brže putovanje iz jednog dijela zemlje u drugi, mnogo brži tranzit prema moru, ali i jačanje trgovačkih i poslovnih veza unutar zemlje.

Koridor 5C važan za Evropu – 337 kilometara savremenih evropskih autoputeva

2.85 kilometra tunel, u blizini Sarajeva, povezuje centralnu Evropu sa Jadranskom obalom

Stvaranje novih radnih mjesta

Važno je napomenuti da su značajan dio izvođenja radova na autoputu dobile domaće građevinske firme. Hiljade radnika iz stotinjak domaćih kompanija angažirano je na ovom velikom projektu, dok korištenje domaćeg građevinskog materijala također ima značajan efekat na domaću privredu.

Investicije za budućnost

Tempo izgradnje puteva kroz Bosnu i Hercegovinu, istina, bio je spor tokom proteklih godina. Ipak, ohrabrujuća je činjenica da se dešavaju izvjesni pomaci u realizaciji ovog značajnog projekta. Bez obzira na sve, najvažnije je da se putevi grade. Pretpostavlja se da će do 2020. biti izgrađeno 337 kilometara autoputa 5C, na teritoriji oba entiteta. Do tada bi cijelo područje Balkana trebalo da bude pokriveno autoputevima, čime će Bosna i Hercegovina postati atraktivnija za strana ulaganja nego što je do sada bila.

EU fondovi - Značaj evropskih integracija

IPA fondovi – jedan od finansijskih instrumenata Evropske unije kojima se stimuliše proces integracija

Evropska unija razvila je širok spektar programa pomoći za zemlje u tranziciji koji su podijeljeni u više instrumenata za podršku procesu evropskih integracija. Jedan od njih je model pretpristupne podrške za zemlje zapadnog Balkana pod nazivom Instrumenti za pretpristupnu pomoć (IPA).

Dobiti status zemlje – kandidata za ulazak u EU vrlo bitan za BiH

Neostizanje političkog dogovora o implementaciji presude Evropskog suda za ljudska prava rezultiralo je gubitkom 45 miliona eura iz IPA fondova. Taj novac mogao je biti od velikog značaja za oba entiteta, u projektima u oblasti transportne infrastrukture, podrške razvoja malog i srednjeg preduzetništva, odnosno plaćanja tzv. ulazne karte za učešće BiH u programima EU. Međutim, zbog neodgovornosti političkih partija, prvi put u historiji Evropske unije desilo se da su jednoj zemlji u procesu pristupanja uskraćena planirana sredstva iz Instrumenta za pretpristupnu pomoć.

Na svu sreću, kada se odlučivalo o suspenziji novčanih sredstava iz IPA fondova u 2013., iz EU su imali razumijevanja i vodilo se računa da osjetljive kategorije društva budu što manje pogođene. Tako su podržani projekti deminiranja, obrazovanja, implementacija akcionih planova za Rome, a najveća podrška dana je procesu povratka.

Približavanje BiH evropskoj porodici značilo bi pristup velikom broju novčanih paketa namijenjenih za državne i entitetske projekte. Milioni eura mogli bi biti iskorišteni za projekte namijenjene za jačanje poljoprivrede i turizma ili pomoći malim preduzećima. Međutim, zbog unutarnjih neslaganja političkih lidera, gube se ogromna sredstva koja su mogla biti značajna za državu i njene građane.

Milioni za projekte od kojih će građani BiH imati koristi

Zemlja koja je potencijalni kandidat za članstvo u EU, može koristiti dvije od postojećih pet komponenti ovih fondova, a to su Tranzicija i izgradnja institucija i Regionalna i prekogranična saradnja. Tek kada dobije status kandidata, BiH može koristiti i preostale tri komponente - Regionalni razvoj, Unaprijeđenje ljudskih resursa i Ruralni razvoj, u okviru kojih su predviđeni milijardski iznosi. Tim novčanim sredstvima već raspolaže Srbija koja je status kandidata dobila još prije dvije godine, a iz IPA fondova uspjela dobiti čak oko pet milijardi eura.

Pomoć u tranziciji i razvoj institucija

Ovaj program podupire aktivnosti usmjerene na izgradnju i jačanje institucionalnog okvira vezanog uz usvajanje i provedbu pravne stečevine EU. Potencijalni korisnici ove komponente su tijela državne uprave, tijela u javnom vlasništvu, nevladine udruge, poslovna zajednica, te ostala neprofitna tijela.

Prekogranična saradnja

Podupire aktivnosti vezane uz prekograničnu saradnju sa zemljama članicama i zemljama korisnicima programa IPA, a temelji se na višegodišnjem programu prekogranične suradnje.

Regionalni razvoj

Podupire infrastrukturne projekte u sektorima zaštite okoliša i prometa kao i programe poticanja konkurentnosti i regionalnog razvoja. Potencijalni korisnici su tijela državne uprave, javne i znanstvene ustanove, te poslovna zajednica.

Razvoj ljudskih potencijala

Podupire mjere usmjerene na poticanje zapošljavanja, obrazovanja i usavršavanja, te socijalno uključivanje. Potencijalni korisnici su tijela državne uprave, javne ustanove, socijalni partneri i nevladine udruge.

Ruralni razvoj

Ova komponenta prethodnik je poljoprivrednih fondova koji su na raspolaganju nakon pristupanja Uniji. Potencijalni korisnici su jedinice lokalne samouprave, poljoprivredna gospodarstva, te druge fizičke i pravne osobe.

BiH je u periodu između 2007. i 2013. dobila ukupno 624.802.360,00 eura, za pomoć u tranziciji i izgradnji institucija, a 33.698.878,00 eura za razvoj prekogranične saradnje.

IPA komponente	Korisnici
• Tranzicija i izgradnja institucija	Potencijalni kandidat i zemlje kandidati
• Regionalna i prekogranična saradnja	
• Regionalni razvoj	Samo zemlje kandidati
• Unaprijeđenje ljudskih resursa	
• Ruralni razvoj	

Financijska injekcija Evropske unije za ozdravljenje bh.ekonomije

BiH u svakom pogledu zaostaje za svojim susjedima, pa tako i po ovom pitanju. Ukoliko se uskoro ne dogovori mehanizam koordinacije, koji je neophodan kako bi BiH imala koristi iz programa IPA2, a koji se odnosi na budžetski period od ove godine do 2020., sasvim je sigurno da će to biti još jedan udarac za bh.ekonomiju, posebno za njene građane.

Međutim, ukoliko politički lideri postignu konsenzus o pitanjima vezanim za EU, sigurno je da neće biti opasnosti od gubitka sredstava u narednom periodu. Zahvaljujući ovoj finansijskoj podršci, kvaliteta života stanovnika u BiH bit će sigurno poboljšana.

Sredstva iz IPA fondova se direktno ulažu u određene projekte. Mogućnost njihovog usmjerenja, odnosno rukovođenja novcem ne postoji i niko tim novcem ne može manipulirati niti ona mogu biti pod kontrolom bilo koje političke partije. Kako je više puta naglašeno od strane zvaničnika iz Brisela, BiH ima perspektivu i bez obzira na mnoge unutarnje probleme, ona će ostati u fokusu interesa Evropske unije.

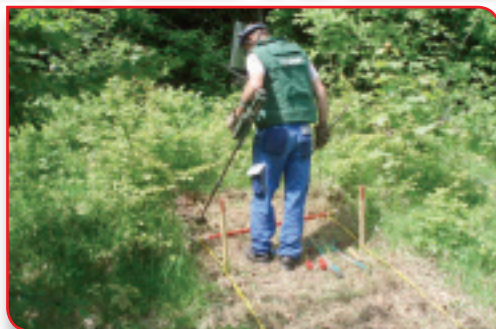
Bosna i Hercegovina slobodna od mina do 2019. godine?

Iako je od ratnih sukoba prošlo dvadeset godina, na teritoriji Bosne i Hercegovine još se nalazi 1.218,5 km² minski sumnjive površine. Zaostale mine predstavljaju veliku prijetnju stanovnicima naročito onim koji žive u ruralnim područjima i koji su u stalnoj opasnosti od zla koje nastavlja da odnosi živote. Da li je strategija protivminskog djelovanja, koja se odnosi na prevenciju minskih incidenata, do sada bila učinkovita i da li će BiH do 2019., kako je predviđeno, biti očišćena od mina, pitali smo gospodina Sašu Obradovića, višeg stručnog saradnika za upozoravanje na mine pri BH MAC-u.

„Strategijom protivminskog djelovanja predviđeno je rješavanje minskog problema do 2019. godine. Trenutne procjene govore da je za rješavanje minskog problema u BiH potrebno oko 600 miliona KM. Nažalost, usljed nedostatka finansijskih sredstava, implementacija Strategije se ne odvija predviđenom dinamikom. Ukoliko i u narednom periodu dinamika implementacije Strategije bude na nivou koji je karakterističan za period 2009-2013. godina, za očekivati je da se ovaj proces u BiH neće završiti u projektovanom periodu“, kaže Saša Obradović.

Podrška međunarodne zajednice

Proces protivminskog djelovanja u BiH je započeo 1996. godine, kada su Ujedinjene nacije osnovale Centar za uklanjanje mina Ujedinjenih nacija—UN-MAC. Centar je uspostavljen s ciljem izgradnje lokalne strukture za upravljanje procesom deminiranja i izgradnje lokalnih operativnih kapaciteta. Kako nam je gosp. Obradović rekao, najveće zasluge za prikupljanje raspoloživih zapisnika minskih polja (18 600) i uspostavljanje centralne baze podataka, bez koje ne bi bilo moguće dalje planiranje i izvještavanje, pripadaju IFOR-u. „Nacionalne struk-

ture su, jula 1998. godine, preuzele odgovornost za sprovođenje aktivnosti deminiranja, ali su nastavile primati finansijsku, stručnu i tehničku pomoć od međunarodne zajednice. Deminiranje i dalje uglavnom vrše strane agencije, ali razvijaju se i lokalni kapaciteti“, kaže on.

Unatoč naporima i značajnim poboljšanjima u upravljanju procesom deminiranja, mine i dalje predstavljaju jednu od glavnih prepreka sigurnosti građana, ali i ekonomskog razvoja zemlje

„Misija Centra za uklanjanje mina u BiH, kao i svih učesnika u realizaciji strateških i operativnih ciljeva „BiH bez mina do 2019.godine“ i dalje se odnosi na redukciju i eliminaciju rizika, uspostavljanje sigurnog okruženja za građane BiH, kao i podršku i osiguranje bezbjednosnih uslova za socio-ekonomski razvoj u ugroženim opštinama. Naš cilj je osloboditi BiH od mina u narednih pet godina“, naglašava Saša.

Do sada je u BiH od rizika oslobođeno 2.981 km² površine (65.000 mina i 51.000 eksplozivnih komada zaostalih iz rata - ESZR), dok veličina minski sumnjive površine trenutno iznosi 1.218,5 km².

Najugroženija područja u BiH – dvije trećine ugrožene populacije čine povratnici

Nažalost, minske nesreće se uglavnom dešavaju u označenim minskim poljima u koja lokalno stanovništvo svjesno ulazi zbog egzistencijalnih razloga.

Najveći broj nesreća događa se u proljeće i jesen, kada je vrijeme poljoprivrednih aktivnosti. S obzi-

Saša Obradović

rom na broj ugroženih zajednica i nivo utjecaja mina, kako kaže gospodin Obradović, Bosna i Hercegovina spada među najugroženije zemlje na svijetu. "Veličina minski sumnjive površine trenutno iznosi 1.218,5 km² na više od 9.400 mikro-lokacija. Njena raspoređenost na teritoriji i karakter minskih polja su takvi da će sigurno biti dugogodišnji problem za zemlju i njeno stanovništvo. Prema opštoj procjeni problema mina u BiH, identifikovano je 1.417 ugroženih zajednica kojima prijeti opasnost od mina i eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata sa 540.000 stanovnika koji čine 15% populacije BiH. Najugroženija područja od mina su područje Doboja, Maglaja, Unsko – sanskog kantona i Posavine.

Mine nastavljaju da odnose živote u Bosni i Hercegovini

Prema podacima koji su u upotrebi BHM MAC-a, od završetka rata do danas, od mina je stradalo 1.723 lica, od toga 600 smrtno. Od ukupno 115 nastradalih deminera, 46 ih je smrtno stradalo, 38 je zadobilo teže, dok je 31 deminer zadobio lakše povrede. Od 1996.godine do danas stradalo je 245 djece.

Projekat „Land release“ podržava Delegacija EU Centar za uklanjanje mina u BiH, pored svojih redovnih dužnosti, trenutno radi na projektu „IPA 2011 - Land release“, koji se implementira u zoni odgovornosti četiri BHM MAC regionalna ureda - Mostar, Travnik, Tuzla i Pale. "Projekat ima za cilj redukciju 70 km² minski sumnjive površine u toku trajanja projekta i definisanje 30km² minski rizične površine za

dalje operacije humanitarnog deminiranja. Projekat podržava Delegacija EU. Na ovaj način, definisan je novi proces oslobađanja zemljišta u BiH („Land release“).

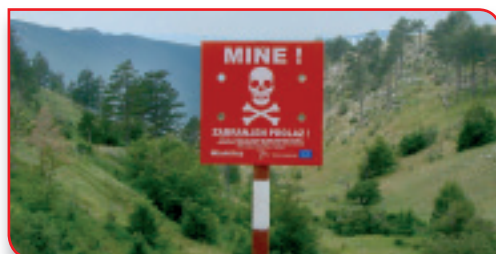
Saradnja sa EUFOR-om i OS BiH

BHM MAC već godinama ima veoma dobru saradnju sa EUFOR-om i Oružanim snagama BiH. UNMAC i SFOR, prethodnici EUFOR-a, započeli su edukaciju o opasnostima od mina još 1998. "Danas naše dvije organizacije imaju odličnu saradnju. Oružane snage su nam se pridružile prije tri godine, tako da danas imamo 17 EUFOR LOT instruktora (LOT- timovi za vezu i osmatranje) ali i onih iz OS BiH koji zajedno edukuju stanovništvo širom zemlje i na taj način direktno doprinose u osvješćivanju ljudi kada je riječ o ovom velikom problemu. Naš zajednički interes je postizanje ciljeva iz Strategije protivminskog djelovanja 2009-2019. Trenutne procjene pokazuju da je potrebno investirati oko 600 miliona KM kako bi se BiH očistila od mina. Nažalost, usljed nedostatka novca, implementacija Strategije neće se moći uraditi prema predviđenoj dinamici. Ako se ovaj trend nastavi, ne očekujemo da će se BiH osloboditi od mina do 2019. godine", zaključuje gospodin Obradović.

Nakon što se sve mine uklone, svijet će riješiti jedan od svojih najvećih problema

Iako se mnogo uradilo u procesu identifikacije i uklanjanja minski kontaminiranih površina, one se još uvijek mogu naći širom BiH. Mnoge mine su postavljene na određene lokacije, a da o tome ne postoje nikakvi podaci gdje i koliko ih je postavljeno. A, bez tih informacija, teško se može biti siguran da li su sve mine zaista uklonjene.

Ne hodaj pored znakova koji upozoravaju na mine na tom području!

Transparency International BiH

Organizacija civilnog društva koja ima vodeću ulogu u borbi protiv korupcije

Korupcija je jedan od najvećih izazova savremenog svijeta. Ona ugrožava dobro upravljanje, dovodi do pogrešne raspodjele resursa, šteti razvoju privatnog sektora i posebno pogađa siromašne. Kontroliranje je moguće samo uz suradnju širokog spektra aktera u cjelokupnom sistemu, uključujući najvažnije, državu, civilno društvo i privatni sektor.

Transparency International (TI) djeluje na prostoru Bosne i Hercegovine već trinaest godina. Osnovna svrha i djelatnost ove organizacije je borba protiv korupcije, što podrazumijeva napore na sprječavanje korupcije kroz unapređenje zakonskog okvira i prakse, ali i pravnu pomoć građanima i djelovanje prema institucijama na osnovu pojedinačnih slučajeva korupcije.

TI je do sada realizirao mnogobrojne uspješne projekte, a najznačajniji koji ima i najdužu tradiciju, svakako je Centar za pružanje pravne pomoći građanima u borbi protiv korupcije. Kako kaže naša sagovornica, Ivana Korajlić, glasnogovornica Transparency Internationala, kroz taj projekat ostvaren je kontakt sa preko 10.000 građana kojima su pruženi pravni savjeti. "Aktivnosti koje provodimo su raznovrsne. Od informisanja i obrazovanja građana, njihovo aktivno učešće u borbi protiv korupcije, zaštita identita onih koji prijave korupciju, monitoring rada nadležnih javnih institucija prilikom procesuiranja slučajeva korupcije. Oblasti koje posebno pratimo su sukob interesa, finansiranje političkih partija, slobodan pristup informacijama, javne nabavke, upravljanje javnim finansijama i mnoge druge", kaže Ivana naglašavajući da su sve te aktivnosti usmjerene na povećanje transparentnosti i odgovornosti u radu javnih institucija i javnih zvaničnika.

Ivana Korajlić

Kampanja pod nazivom "Probudi se" također je jedna od vrlo značajnijih kampanja Transparency Internationala čiji cilj je bio uključiti što veći broj ljudi i organizacija kako bi zajedničkim snagama zaustavili korupciju, promovisali transparentnost, odgovornost i dobru vladavinu, te podržali njihove zajedničke napore u borbi protiv korupcije u čitavoj BiH.

"Ovaj projekat je zapravo dio globalne TI antikoruptionske kampanje koju provode i ostali ogranci širom svijeta, a naša organizacija ga implementira kako bismo motivirali građane u nastojanju da se bore protiv korupcije", kaže Ivana i nastavlja "Cilj je inspirirati što veći broj građana, a sve sa ciljem adresiranja korupcije kao glavnog društvenog, ekonomskog i političkog problema koji narušava osnovna ljudska prava".

Probudi se!

Svako od nas na bilo koji način treba da se aktivira i bori za bolje sutra

I mlade u Bosni i Hercegovini također brinu problemi ovoga društva, korupcija, nezaposlenost, nepravda. Sve ove pošasti razlog su zašto je do sada zemlju napustilo oko sto pedeset hiljada mladih.

You can stop CORRUPTION

Prema podacima UNDP-a (Razvojni program UN-a) svako šesto domaćinstvo u BiH se smatra siromašnim, dok polovini stanovništva prijete siromaštvo. Korupcija je očigledno u samom korijenu svih problema građana ove zemlje koji su svoje nezadovoljstvo iskazali na demonstracijama širom zemlje.

Sve ovo, kako kaže naša sagovornica, nažalost je tačno i postoji izvjesna doza straha da ako mladi ljudi napuste zemlju, tek onda se ništa neće promijeniti na bolje. „Možda sam jedna od rijetkih koja sam nakon školovanja odlučila ostati u svojoj zemlji i pokušala doprinijeti boljem sutra društva u cjelini. Teško jeste, među mladima vlada apatija, ali šta će biti ako svi odemo?! Stoga, svako od nas na bilo koji način treba da se aktivira i bori za naše bolje sutra. Kroz različite vidove djelovanja, a posebno za vrijeme izbora, mogu se napraviti značajni pomaci i napredak u društvu. Potrebne su nam promjene, a mi u Transparency Internationalu, kroz razne projekte i kampanje upravo radimo na ozdravljenju društva, na promjenama koje će donijeti bolje sutra svim građanima“, kaže Ivana.

Reforma javne uprave - osnovni preduslov za priključenje EU

Prije nekoliko dana, Transparency International BiH je započeo novi četverogodišnji projekat pod nazivom "Monitoring reforme javne uprave". Zajedno sa CIN-om (Centar za istraživačko novinarstvo), ponovo se fokus stavlja na finansiranje partija i troškove kampanje za Opće izbore. Kao što znamo, reforma javne uprave je osnovni preduslov za priključenje Evropskoj uniji. Na pitanje šta ova refor-

ma dodatno podrazumijeva, glasnogovornica TI-a objašnjava: "Ova reforma uključuje aktivnosti koje trebaju da unaprijede strateško planiranje, javne finansije, upravljanje ljudskim resursima, komunikaciju i e-vladu. Njen cilj je unapređenje javne uprave koju trenutno karakterišu nedostatak vještina, netransparentno zapošljavanje koje nije zasnovano na zaslugama i kvalifikacijama, loša komunikacija sa javnošću, kao i mnoge druge nepravilnosti", dodaje Ivana.

Prema posljednjem EU izvještaju o napretku BiH, pominje se kako procesu reforme javne uprave nedostaje neophodna politička podrška. "Dosadašnja primjena reformi bila je problematična, sa veoma ograničenim napretkom u jačanju administrativnih kapaciteta za usklađivanje javnog okvira i primjenu pravne stečevine EU. Kao osnovni razlozi navođeni su nedostatak vještina, poklapanje nadležnosti između entiteta i kantona, odsustvo kulture upravljačke odgovornosti", kaže Ivana. Projekat će finansirati Kraljevine Švedska i Danska. Istraživačke priče i javni događaji podići će svijest javnosti i povećati transparentnost cijelog procesa.

"Uključivanje civilnog društva bi trebalo da omogućiti građanima da razumiju i uključe se u proces reforme javne uprave, što će dovesti do boljih rezultata. Nadamo se da će ovaj projekat donijeti konkretne rezultate i da će se napokon identificirati šta je učinkovito, a šta ne. Naš cilj je transparentnija i efikasnija javna uprava u BiH koja će zaista biti u službi svih građana ove zemlje", zaključuje glasnogovornica TI BiH, Ivana Korajlić.

Duga povijest i izuzetno bogata kulturna baština

Jevreja u Bosni i Hercegovini

Stari hram

Već dvije decenije službeno ih se naziva "Ostalima". A, ipak, oni ovdje žive već punih pet stoljeća, sastavni su dio bosanskog društva, neodvojivi dio njegovog kulturnog i povijesnog krajolika.

Kada su prije pet stoljeća protjerani iz Španjolske, Jevreji dolaskom u Bosnu postaju njen sastavni dio. No, usljed ratova koji su se dešavali jedan za drugim, od nekada 18 procenata od ukupnog broja stanovnika glavnoga grada, danas ih je ostalo tek nekoliko stotina. Nakon njihovog progona iz Španjolske, mnogobrojni su našli utočište baš na teritoriji ovoga dijela Balkana, noseći sa sobom svoju kulturu, običaje i tradiciju.

Prvi Jevreji stigli su u Sarajevo 1541. Oni su bili obrtnici, trgovci, liječnici i farmaceuti. Godine 1577., uz dopuštenje Osmanlija, izgradili su svoj kvart koji se zvao El Cortillo, a 1581., uz potporu turskog dobročinitelja, Sijamuš-paše, izgradili su i jednu od najljepših građevina toga vremena u BiH - Stari jevrejski hram.

Jevreji su stoljećima živjeli i djelovali u gradu Sarajevu i davali doprinos njegovom razvitku

I pod vlašću Osmanlija, jevrejska zajednica u Sarajevu imala je određena prava koja su im omogućavala da se razviju u širu zajednicu. U 17. stoljeću, Jevreji Aškenazi bježe od progona u Europi, te se pridružuju Sefardima u Sarajevu. Godine 1697., princ Eugen Savojski pali i uništava grad Sarajevo, jevrejska četvrt biva u potpunosti uništena, kao i sinagoga. Nakon ponovnog zauzimanja grada od strane Osmanlija 1739. godine, Jevreji bivaju službeno priznati. Konačno, 1856. dobijaju ista prava, kao i ostatak stanovništva

Sarajevska Hagada - Simbol održivosti

Povijest sarajevske Hagade je zaista inspirirajuća, jer to je povijest opstanka unatoč svemu. Ona nam govori da ideja tolerancije može prevazići sve katastrofe koje napravi čovjek dokle god postoje ljudi dovoljno hrabri da brane svoja uvjerenja, čak i u kriznim vremenima.

Život Jevreja u Sarajevu bio je prosperitetan. Bio je to mali Jeruzalem, sve do 1941., kada je u gradu živjelo čak 10.000 Jevreja. Godine 1948., većina odlazi u Izrael. Danas u BiH od ukupno 1.000, u glavnom gradu živi 700 Jevreja.

Nastala u Barceloni oko 1350.g., sarajevska Hagada je najstarija preživjela sefardska knjiga svoje vrste poznata danas. Kada je jevrejsko stanovništvo prognano iz Španjolske 1492., neke izbjeglice su ponijele ovu dragocjenu knjigu sa sobom. Prema kratkoj zabilješci iz knjige saznajemo da je nekako prešla put do Italije, gdje je pošteđena plamena Inkvizicije – zahvaljujući naporima katoličkih svećenika.

Svojom duhovnom vrijednošću i stoljetnim prisustvom, bosanski Jevreji nastaviti će njegovati svijetlu tradiciju svojih predaka koji su ostavili upečatljiv trag na ovom području

Bosna i Hercegovina i njen glavni grad oduvijek su važili za jedinstvene po pitanju njegovanja tradicije i bogatstvu različitosti kultura. Multietničnost i zajedničko življenje stoljećima su dio ovog podneblja. Potrebna je samo volja za zajedničkim suživotom, jer ako ova zemlja ide ka članstvu u veliku europsku zajednicu, onda treba da pokaže da niko ne treba biti diskriminiran niti razlike među ljudima treba da postoje. Pogotovo ne u zemlji koja je nekada ovoj zajednici među prvima pružila ruku dobrodošlice u njihovim najtežim danima.

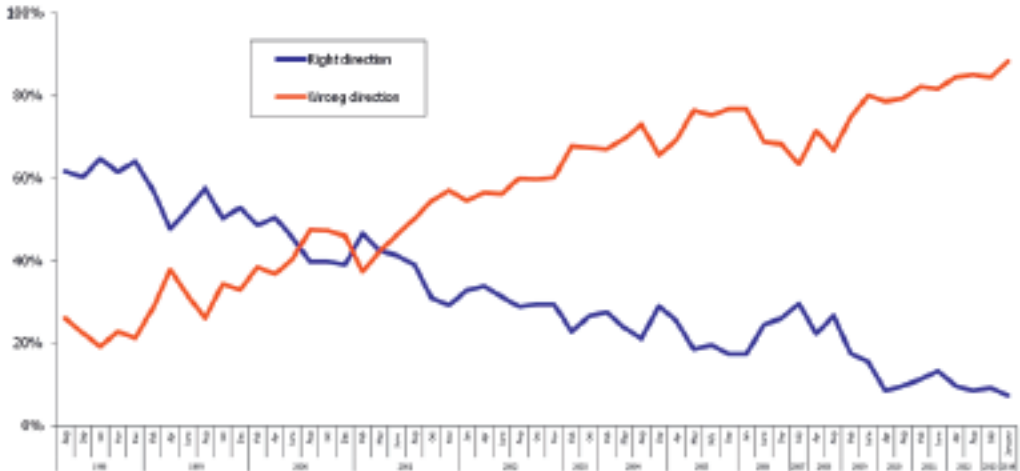
Istraživanje javnog mnijenja

Public Optimism of BiH citizens - TREND

Question: "Are things heading in the RIGHT or WRONG direction?"

Source: Mareco Index Bosnia 'Omnibus' surveys 1998-2014

(n: 2,500 respondents per survey)

Prema najnovijem istraživanju javnog mnijenja, koje je provela agencija Mareco Index Bosnia, mišljenje građana BiH o budućnosti zemlje najpesimističnije je nego ikada.

Gotovo devet od deset ispitanika (88,4%) koji su učestvovali u anketi, mišljenja su da se BiH kreće u pogrešnom smjeru. Samo jedan od petnaest građana (7,4%) smatra da se zemlja kreće u pravom smjeru.

Nivo optimizma u BiH konstantno se smanjuje tokom posljednjih 15 godina. Javna percepcija

dijametralno se razlikuje u odnosu na 1998., kada je gotovo dvije trećine građana BiH bilo uvjereno da zemlja ide u dobrom smjeru, a samo 26% njih smatralo je upravo suprotno.

Prema najnovijim rezultatima, građani BiH su najpesimističniji u Evropi, a vjerovatno i na svijetu. Prema anketi 'Eurobarometra', više od 40% građana EU-a, još uvijek vjeruju da se njihova zemlja kreće u pravom smjeru, a nešto manje od jedne trećine misle suprotno.

* 'Omnibus' istraživanje se provodi nekoliko puta godišnje na reprezentativnom uzorku od 2.500 odraslih ispitanika iz svake općine u BiH

** Mareco Index Bosnia (MIB), bh. predstavnik Gallup Internationala, vodeća je agencija za ispitivanje javnog mnijenja u BiH.

Povratak mladih u BiH nakon studija

Veliki broj građana BiH napustio je zemlju u potrazi za poslom ili boljim uvjetima školovanja. Ipak, manji broj mladih vratio se u Bosnu i Hercegovinu jer vjeruju da im i ova zemlja još uvijek može ponuditi mogućnosti za bolju budućnost. Unatoč lošem gospodarskom stanju, neki mladi vjeruju da ni odlazak u inozemstvo nije sigurna garancija za uspjeh ili sreću.

Jedan od njih je i Božo Goluža, 24-godišnji mladić koji se vratio kući nakon studija u inozemstvu. Nakon što je završio srednju školu u Stocu, Božo je upisao Fakultet strojarstva u Mostaru. U svojoj završnoj školskoj godini, imao je priliku da napusti zemlju i nastavi studij u inozemstvu, ali i da se zaposli.

Božo Goluža

Izazovi sa kojima se jedna osoba susreće tokom svog života u inozemstvu, upoznavanje drugačijih kultura, doprinose razvoju njene ličnosti, sticanju novih vještina i stvaranju novog pogleda na život, uopće. Božo je svjestan da je problem nezaposlenosti među mladima prisutan svugdje u svijetu, ne samo u BiH. Stoga i smatra da bi svako trebao razmišljati o tome na koji način može doprinijeti razvoju svoje zemlje.

Podijelite znanje sa drugima i dajte doprinos razvoju svoje zemlje

“Ja sam dobio priliku da provedem nekoliko mjeseci u Poljskoj, u gradu Lodžu, na Institutu za turbine i turbomašine. Tu se, zapravo, radilo o sticanju prakse za studente završne godine i mogu reći da je to bilo jedno nezaboravno iskustvo. Radio sam na zračnom tunelu za ispitivanje aerodinamičkih svojstava i moja plaća bila je vrlo dobra, dovoljna za život, ali i za odmor i putovanje diljem Poljske”, kaže Božo.

“Mogu reći da mi je ovo putovanje promijenilo život. Upoznao sam puno ljudi sa različitih strana svijeta, čak i one koji žive u zemljama u kojima je situacija možda i lošija nego što je u BiH – ali oni ne odustaju. Bore se za sebe i društvo u cjelini. Ovo je bilo moje prvo iskustvo studiranja i rada van zemlje. Mogu reći da smo bili kao jedna velika obitelj, družili smo se, putovali, izlazili zajedno, ali i učili”, kaže on.

Ukoliko zavirimo u neku novu kulturu, eksperimentišemo novi način razmišljanja ili se okušamo u drugačijem načinu života, prirodno ćemo doživjeti jednu vrstu osobnog napretka. A, to se upravo dogodilo i Boži. Iako je imao priliku ostati duže u Poljskoj, ipak je odlučio vratiti se kući.

„Studiranje i rad u inozemstvu, istovremeno, proširuje horizonte. Rekao bih da sam se, nakon ovog boravka van zemlje, vratio kući puno mudriji i sretan sam i zahvalan na prilici koju sam dobio. To je bilo nezaboravno iskustvo koje je u potpunosti promijenilo moj život. Stoga bih poručio mladim ljudima da, ukoliko dobiju, iskoristite priliku za studij u inozemstvu, jer to je jedini način da upoznate nove ljude i kulture, saznate o različitim načinima života, ali i da cijenite, također, svoju zemlju“, kaže Božo i dodaje „Postoji izreka ‘Srce vuče južnom kraju, srce vuče zavičaju’. Svugdje je lijepo, ali kod kuće je najljepše. Mogu samo reći da naše Hercegovine nema nigdje na svijetu. Stoga, kolege i studenti, ako ikako budete u mogućnosti za odlazak na inozemnu praksu, iskoristite ju i obogatite svoje znanje. Nakon stečenog iskustva, vratite se i podijelite svoja znanja s drugima, pomozite u razvoju ovog našeg kraja i najvećeg na zemlji raja, naše Hercegovine!”

Podrška nacionalnog kontingenta lokalnom stanovništvu

Jedini način da bh. stanovništvo upozna zemlju kao što je Čile, koja je udaljena oko 14.000 kilometara, je prisutnost čileanskih vojnika u ovoj zemlji. Osvojiti srca domaćeg stanovništva je od velike važnosti za njih.

Među mnogobrojnim aktivnostima čileanskog Tima za vezu i osmatranje (LOT), posebno se izdava susret sa nastavnikom područne škole “Branko Ćopić”, koja se nalazi u općini Krupa na Uni, inače jednoj od najsiromašnijih zajednica u BiH. Pripadnici čileanskog tima svjedočili su jako lošem stanju u kojem se nalaze pojedini učenici, posebno četvero djece koja pohađaju ovu školu.

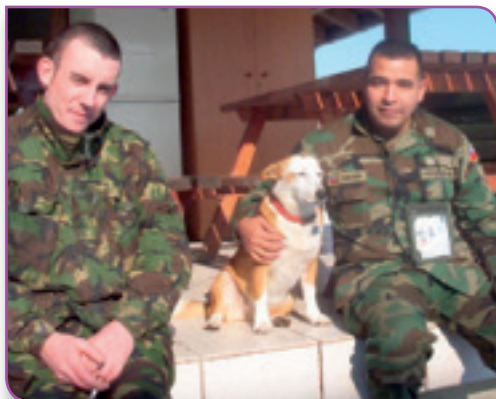

Uvidjevši težinu problema, pripadnici vojnog kontingenta, odlučili su pomoći djeci i vratiti im osmijeh na lice. Nakon što su im donirali odjevne predmete, interes čileanskih vojnika fokusirao se na daljnji razvoj saradnje između njih i predstavnika škole.

Petnaestog marta, čileanski nacionalni kontingent uručio je donaciju za djecu u vidu školskog materijala, odjeće za zimu i slatkiša. Učitelj ove područne škole, nakon uručene donacije, rekao je kako djeca iz mjesne zajednice Krupa na Uni, nikada neće zaboraviti ovaj prekrasan čin solidarnosti koji su priredili njihovi čileanski prijatelji.

Ko je Dobra?

Da bismo odgovorili na to pitanje, moramo se vratiti u 2002., kada su britanski vojnici bili stacionirani u Bosanskoj Gradiški. U njihovoj kući živjela je i Dobra, kućni ljubimac, o kojoj su se brinuli, a ona im je zauzvrat pružala svoju ljubav i naklonost, što je bilo itekako značajno za moral vojnika.

Njen prvi susret sa čileanskim vojnicima desio se u februaru 2004., kada je osoblje Čileanskog kontingenta preuzelo zonu odgovornosti od Britanaca. Dobra je tada nastavila svoju karijeru sa vojnicima iz Čilea, koji su se kasnije stacionirali u grad Prnjavor. Vojnici su je voljeli, postala je poznata svima, pa i Glavnom štabu u Sarajevu, čiji predstavnici su je upoznali tokom posjeta čileanskoj LOT kući.

Služila je u svim gradovima u kojima je bilo raspoređeno čileansko osoblje - Bosanska Gradiška, Prnjavor, Prijedor, a trenutno se nalazi u Banjoj Luci.

Ona je vrlo društvena i ljubazna prema svima koji žive u LOT kući. Blagog je temperamenta, mnogo strpljiva, s obzirom na to da se rotacije vojnika dešavaju svakih šest mjeseci, a ona se mora navikavati na nove ljude, pa čak i one koji ne vole pse. No, ona uvijek zna kako pridobiti um i i srce ljudi.

Danas Dobra nije više tako agilna i brza, kao što je bila nekada, jer ima 13 godina, a to je prilično stara dob za pse. U avgustu 2012. operisan joj je benigni tumor, ali je njeno zdravstveno stanje sada dosta dobro.

“Sarajevska zima” Umjetnost, sloboda, mir – Moto 30. Festivala Sarajevska Zima

Festival Sarajevska zima prvi put je organizovan u vrijeme kada je glavni grad BiH bio domaćin 14. Zimskih olimpijskih igara 1984. godine. Bila je to manifestacija koja je trebala da obogati kulturnu ponudu Sarajeva i BiH tokom trajanja Olimpijade. Trideseti rođendan jednog od najvećih kulturnih događaja u zemlji proslavljen je pod motom - Mir, umjetnost, sloboda.

U periodu od 7. februara do 21. marta, Festival je okupio hiljade učesnika iz cijelog svijeta, koji su pronašli inspiraciju i kreativnost u olimpijskom gradu. Umjetnici su bili involvirani kroz različite oblike umjetničkog izraza, pozorišne predstave, koncerte, balet i izložbe.

Postići nešto što se zove stvarna harmonija između mira, umjetnosti i slobode

“Dobrodošli u godini velikih jubileja bosansko-hercegovačkih, evropskih i svjetskih umjetnika i institucija, na festival koji slavi kulturu različitosti i povezuje civilizacije”, rekao je direktor Festivala Ibrahim Spahić, koji je najzaslužniji za postojanje i ugled Festivala u svijetu. Pozvao je sve sudionike moderne historije Sarajeva da s umjetnicima svijeta baštine mir, dobro i slobodu stvaralaštva kao i svake godine u dane kada se otvara “Sarajevska zima”. Ove godine, zemlja-počasni gost je Grčka. “Ova zemlja je 1984. bila vrlo važna za Sarajevo, kada smo 8.februara olimpijski plamen iz Olimpije donijeli u Sarajevo. Taj datum slavimo kao početak nove historije grada ali i zemlje”, rekao je g. Spahić i dodao “Sticajem okolnosti, Grčka ove godine

predsjedava Savjetom Evropske unije. Ova zemlja je pogođena najžešćom krizom proteklih godina i prolazi kroz svoje transformacije. S druge strane, BiH čeka pred vratima EU kako bi se pridružila zajedničkoj porodici, stoga je Grčka u potpunosti simbolična zemlja i prirodno je da bude počasni gost.”

Grad u kojem su postali dio olimpijske historije 1984. godine

Na ceremoniji otvaranja u sportskoj dvorani Zetra, sjajan nastup priredile su legende klizanja, britanski klizači, svjetski i evropski šampioni, Jayne Torvill i Christopher Dean. Prije tačno 30 godina ovaj poznati klizački par osvojio je u Sarajevu zlatnu medalju i bili su najbolje ocijenjeni klizački par svih vremena. Revija na ledu označila je početak kampanje za izgradnju ledene dvorane koja će biti od koristi za pripreme državnih reprezentativaca za Zimsku olimpijadu mladih koja će se održati 2017. u Sarajevu, odnosno Istočnom Sarajevu.

Festival koji slavi kulturu različitosti

Ove godine je u sklopu Festivala obilježena i 60. obljetnica Evropske konvencije o kulturi. Evropska kulturna raznolikost je jedan od kvaliteta koji je definiraju, kao i jedan od njenih najvećih dobara. Ovaj spektakularni događaj predstavlja izvanredan doprinos evropskom interkulturalnom dijalogu dok muzičari, književnici, umjetnici iz cijele Evrope i svijeta dolaze izraziti svoje kulturne poruke. Festival je postao simbol slobode, stvaralaštva i upoznavanja sa različitim kulturama i civilizacijama svijeta.

Od Sarajeva do Sočija

Petero bosanskohercegovačkih sportista vratili su se iz Sočija sa odličnim rezultatima. Na 22. zimskim olimpijskim igrama, najbolji plasman ostvarila je Žana Novaković koja je u slalomu osvojila 26. mjesto, dok je Igor Laikert zauzeo 27. poziciju u superkombinaciji. Ovo se, svakako, mora smatrati velikim uspjehom, uzevši u obzir uslove u kojima

su se pripremali za ovo veliko sportsko takmičenje. Najbolja bh. takmičarka, skijašica Žana Novaković, koja je na ceremoniji svečanog otvaranja Igara u Sočiju nosila državnu zastavu, izjavila je kako su svih pet kolega dali najbolje što su mogli i da bi rezultati sigurno bili uspješniji da su imali podršku državnih institucija.

Bh. skijališta oduvijek su bila popularne destinacije za uživanje u različitim zimskim sportovima. Ipak, prekrasne planine koje okružuju Sarajevo, Bjelašnica, Igman i Jahorina, koje su bile domaćin Olimpijade prije 30 godina, još uvijek čekaju dan kada će se na njima ponovo održati svjetska i evropska takmičenja. Organiziranje važnog sportskog događaja doprinosi promociji jedne zemlje i njenom ekonomskom napretku. Stoga se nadamo da će se i BiH jednoga dana vratiti na kartu najpopularnijih zimskih destinacija u svijetu.

Da bi se to dogodilo, ove prekrasne planine moraju biti očišćene od mina u potpunosti, tako da opet povrate ljepotu kojom će privući brojne ljubitelje sporta svih generacija. Minski zagađena područja jesu označena i ne predstavljaju nikakvu opasnost za planinarske entuzijaste. Ipak, vrlo je važno imati podršku iskusnih i dobro obučanih planinskih vodiča koji osim što će vam biti sigurna pratnja, ispričati i razne legende vezane uz ove prekrasne predjele.

Značaj kulturne baštine u BiH

Tragovima Bosanskog kraljevstva

Zemlja u kojoj danas živimo nekada je bila kraljevstvo koje su činili mnogobrojni gradovi, imalo je svoju vojsku i kraljeve. U drugoj polovici 14. stoljeća, 1377. godine, u selu Mile kod Visokog, krunisan je prvi bosanski kralj, Tvrtko Kotromanić. To naselje ostat će krunidbeno mjesto svih budućih bosanskih kraljeva.

Tijekom Tvrtkove vladavine, Bosna je bila najmoćnija država na Balkanu. Utjecaji starodrevnih kultura, od rimske, germanske, vizantijske, spojeni sa slavenskom, rezultirat će nastankom mješavine koja se svojom raznolikošću utapa u prepoznatljiv bosanski duh koji se osjeća i danas. Kultura, spomenici i bosanski stil su, vjerujemo, razlog zašto je ova zemlja toliko interesantna Europi i svijetu, i što stranci, možda i više nego lokalno stanovništvo, nalaze toliko fascinirajućega u njoj. Pismo koje se tada koristilo, srednjovjekovni nadgrobnici spomenici, dvorci, pečati i cijela ostavština svjedoče o slavnoj prošlosti Bosanskog kraljevstva. Ono što nam preci ostavili u naslijeđe još uvijek stoji na istom mjestu, a upravo su ti svjedoci prošlosti bili inspiracija za priču o tragovima Bosanskog kraljevstva.

Kulturna događanja u duhu srednjovjekovne bosanske države

Kreativni ljudi iz NVO Mozaik, osmislili su projekat kojim će posjetiocima, kao turističku atrakciju, ponuditi obilazak srednjovjekovnih gradova-tvrđava, kako inozemnim, tako i domaćim gostima. Projekat pod nazivom "Tragovima starog Bosanskog kraljevstva", uključuje deset gradova iz srednjovjekovnog perioda, povezujući njihovo kulturno

i povijesno naslijeđe sa događajima koji datiraju iz srednjovjekovne Bosne: Kraljeva Sutjeska (Kakanj), Bobovac (Vareš), Čajograd (Visoko), Vranduk stari grad i tvrđava (Zenica), Stari grad i tvrđava (Maglaj, Tešanj, Travnik, Jajce), Kozovgrad (Fojnica) i Prusac stari grad i tvrđava (Donji Vakuf). Ovaj projekat je samo korak dalje u aktivnostima Mozaika. Neke od navedenih lokacija su obnovljene i prilagođene tekućim namjenama, prije svega turizmu. Inicijator ovog projekta je Samir Softić. O samim aktivnostima i implementaciji projekta, rekao je: "Ukratko, naša ideja je rekonstrukcija i obnova spomenika kulture, manje popravke i obnova tvrđava kao spomenika kulture, otvaranje i opremanje info

Kraljeva Sutjeska

Vranduk

šandova, oživljavanje starih zanata, otvaranje suvenirnica i etnografskih zbirki, oživljavanje običaja, tradicionalne nošnje i plesova. Također ćemo raditi na edukaciji turističkih djelatnika, izdavanju publikacija, kompilacija legendi, kratkih priča, regionalnih turističkih knjiga, lokalnog promotivnog materijala - letaka i razglednica, te angažiranju stručnjaka, postavljanju ruta, medijskoj promociji događaja, organizaciji studijskih putovanja, natjecanju za najbolju rutu, posjete međunarodnom turističkom sajmu, itd."

Podizanje svijesti o važnosti kulturnog naslijeđa

Kulturni događaji u duhu srednjovjekovne Bosne obično se održavaju u tvrđavama, uz aktivno sudjelovanje svih aktera u projektu. Oni uključuju predstave, glazbu, festival, sportske događaje, itd. Cilj ove manifestacije je da postane dio tradicije koja će privući veliki broj posjetitelja svake godine. Projekat treba osigurati da se ovi događaji nastave održavati kontinuirano. Kasnije bi o njima brigu mogle voditi same općine, državne institucije, privatni sektor (hotelijeri, ugostitelji, turističke agencije). Ideja je da se podigne svijest o važnosti kulturnog naslijeđa u zemlji, da se privuku domaći i inozemni turisti i da se poboljšaju izgledi BiH u području kulturnog turizma

Travnik

Lokalne vlasti, Federalno ministarstvo kulture i Zavod za zaštitu spomenika prepoznali su ovaj projekat kao dobru ideju, prije svega, korisnu za BiH. Dok turisti budu hodili tragovima Bosanskog kraljevstva, lokalne vlasti će biti tu da daju finansijsku potporu.

Iako je od pada posljednjeg bosanskog kralja Stjepana Tomaševića, prošlo više od pet stoljeća (1463. godine), ostaci stare, bogate kulture i danas su izvor znanja i profita. Uostalom, možda će i ovaj projekat probuditi uspomene na naše mrtve pretke, ako ne kod nas, a onda sigurno u generacijama koje dolaze.

Podijelite svoje misli, dodajte komentar, želimo čuti i vaš glas!

OPERATION ALTHEA

follow us at

www.euforbih.org

www.facebook.com/euforbih

www.twitter.com/euforbih

www.youtube.com/euforbih

www.flickr.com/euforalthea

Public Affairs Office, HQ EUFOR SARAJEVO, E-mail: euforplo@eufor.eu.int
Phone: 033 49 5393, Cell: 061 219 097

CAZIN

BANJA LUKA

DOBOJ

BRČKO

EUFOR u BiH

ZAVIDOVIĆI

TUZLA

TRAVNIK

ZENICA

BRATUNAC

LIVNO

SARAJEVO

LCC

VIŠEGRAD

JABLANICA

FOČA

MOSTAR

TREBINJE

©by: hepe

